

ВІДГУК
НА ДИСЕРТАЦІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЛЮБІНЦЯ НАЗАРІЯ ІГОРОВИЧА
«ДІЯЛЬНІСТЬ «MOTION TRIO» В КОНТЕКСТІ
АКОРДЕОННОГО КАМЕРНО-АНСАМБЛЕВОГО МИСТЕЦТВА
КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»,
подане на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності
025 Музичне мистецтво до разової спеціалізованої вченої ради
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Обґрунтування актуальності дослідження. Дисертація п. Н. Любінця «Діяльність «Motion trio» в контексті акордеонного камерно-ансамблевого мистецтва кінця ХХ – початку ХХІ століття» присвячена доволі поліаспектній науковій проблемі, пов'язаній із вивченням еволюції однорідного акордеонного ансамблю й авторської моделі сучасного акордеонного тріо на прикладі польського акордеонного ансамблю «Motion Trio».

Слід наголосити, що в означеній дисертації вперше виявлено та розкрито саунд-дизайнерський вимір художньо-виконавського мислення цього колективу, як і описано його провідні композиційно-виконавські прийоми у контексті сучасного музикознавчого дискурсу. Складність дослідження означеної проблематики пов'язана із застосуванням міждисциплінарних методологічних підходів, обумовлена специфікою формування та еволюції акордеонно-баянного мистецтва.

Вкрай цінно, що вирішити поставлені амбітні наукові завдання, які перебувають на межі кроскультурного діалогу, взявся представник сучасної генерації українських акордеоністів, випускник кафедри народних інструментів Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка

Назарій Любінець, який зарекомендував себе не лише як талановитий виконавець-акордеоніст, але і як композитор, автор оригінальних творів для акордеону, бандури та ін., а також ансамблевих композицій для різних складів народних інструментів. Це дає підстави стверджувати про універсальні риси сучасної генерації акордеоністів, про успішне поєднання в одній особі амплу виконавця, композитора, педагога, організатора та ін., що виступає своєрідною прикметою національної акордеоністики.

Науковий підхід п. Н. Любінця до досліджуваної теми видається цілком обґрунтованим та доцільним, завдяки чому дисертація відзначається добре продумати і аргументованим змістовним наповненням. Обраний здобувачем оригінальний тематичний ракурс становить особливу цінність означеної дисертаційної роботи, яка виконана згідно комплексної теми «Вокально-інструментальне мистецтво в контексті української академічної школи» тематичного плану науково-дослідної роботи Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Аналітичний матеріал дисертаційного дослідження становлять авторські композиції, концертні й дискографічні програми ансамблю «Motion Trio», аудіо й відеозаписи, інтерв'ю, офіційні інтернет-ресурси та музично-критичні статті.

Методологічна база дисертації п. Н. Любінця, відповідно до специфіки поставлених у вступі завдань, ґрунтується на комплексному поєднанні різних методів та підходів, зокрема: історико-типологічного, системно-структурного, орґанологічного, інтерпретаційного, джерелознавчого, компаративного та ін., переосмислених крізь призму музикознавчого дискурсу, із залученням методу наукового моделювання.

Результати кваліфікаційної наукової праці п. Н. Любінця укладено у вступ, три розділи з одинадцятьма підрозділами, висновки до розділів та загальні висновки, бібліографію та додатки.

У першому розділі «Теоретико-методологічні та історичні засади дослідження однорідного акордеонного ансамблю», який вміщує чотири підрозділи, спеціальна увага приділяється як вивченню однорідного акордеонного ансамблю у міждисциплінарній перспективі (від камерності до акустичного дизайну) (підрозділ 1.1), дослідженню історичних моделей розвитку та сучасних форм функціонування однорідного акордеонного ансамблю (підрозділ 1.2), так і специфіки жанрово-типологічного та органологічного аспектів однорідного акордеонного ансамблю у системі камерно-ансамблевого музикування (підрозділ 1.3), студіям українського і польського контекстів модерн-акордеону як передумові формування виконавської моделі «Motion Trio» (підрозділ 1.4).

Відтак, у дослідницькій оптиці п. Н. Любінця опинилася категорія камерності, яку він тлумачить не лише як прикмету малого складу, а як «історично змінний спосіб ансамблевого мислення, що реалізується через внутрішню форму камерності – виконавську взаємодію, рольову рівновагу, жанрово-семантичну організацію та художню якість спільного звучання» (с. 113). При цьому акордеонний ансамбль розглядається дисертантом у широкій дослідницькій оптиці, як своєрідна модель темброво-однорідного камерного складу, особливість якого криється у поліфункціональних якостях акордеона, у ракурсі динамічної виконавської практики, яка, за словами автора роботи, функціонує у «конкурсному, фестивальному, навчальному й професійно-концертному середовищі».

Обраний дисертантом підхід схиляє його до розуміння акордеонного тріо як однієї з органологічних моделей однорідного акордеонного ансамблю. У процесі розкриття теми п. Н. Любінець акцентує на поєднанні музикознавчих підходів з понятійним апаратом теорії медіазвуку та практик організації акустичного середовища, який пізнаються у контексті осмислення творчості «Motion Trio» крізь призму саунд-дизайнерського мислення.

Таким чином, п. Н. Любінець здійснив скрупульозний аналіз концепту модерн-акордеону і переосмислив його за допомогою глибшого вивчення наскрізної парадигми художньо-творчих складових мистецького процесу. Дисертант акцентує, що українське акордеонне мистецтво, яке успадкувало пострадянську інституційну систему, позначене низкою прикмет, до яких можна віднести високу виконавську школу, вагому роль камерно-ансамблевого напрямку, академізацію акордеона, зростання ролі виконавця-новатора, орієнтацію на «нову музику», активне поширення композиторсько-виконавських тандемів, формування нової темброво-сонористичної парадигми тощо (с. 114 – 115).

У другому розділі «Творчість «Motion Trio» як авторська модель сучасного акордеонного ансамблю» у центрі уваги здобувача, крізь призму джерелознавчо-аналітичної реконструкції (зовнішньої рецепції та автоінтерпретації) формування творчого феномена «Motion Trio» у підрозділі 2.1, опинились аналіз композиційно-виконавських прийомів «Motion Trio» у формуванні авторської моделі акордеонного ансамблю (підрозділ 2.2) та методико-виконавський аналіз творчості «Motion Trio» (підрозділ 2.3). Дослідницький підхід, який став визначальним у дисертації п. Н. Любінця, проєктує трактування акордеонного тріо «Motion Trio» як самостійної авторсько-виконавської моделі сучасного камерного музикування, у рамках специфікації національно-стильових вимірів сьогодення.

Позитивною рисою, у результаті джерелознавчо-аналітичної реконструкції діяльності ансамблю, є наведення здобувачем двох взаємопов'язаних площин його функціонування – внутрішньої автоінтерпретації та зовнішньої рецепції. Спираючись на спостереження та інтерв'ю з учасниками ансамблю «Motion Trio» (зокрема, з Я. Войтаровичем), Н. Любінець акцентує на переосмисленні внутрішньої організації однорідного складу, формуванні рухомої системи функцій, у якій «мелодична, басова, гармонічна, ритмічна, темброво-шумова,

просторово-фактурна ролі можуть перерозподілятися залежно від драматургічного завдання конкретного епізоду».

Відштовхуючись від полістилістики, п. Н. Любінець свідомо проектує основні позиції дисертації на визначення авторської моделі «Motion Trio» як синтезу композиційно-виконавської організації, у якому, за словами здобувача, акустичні акордеони можуть імітувати електронні, урбаністичні ігрові, перкусивні, кінематографічні та інші звукові елементи. Означений науковий вектор у контексті роботи видається логічним, оскільки автор поставив за завдання простежити творчість «Motion Trio» в саунд-дизайнерській перспективі.

У цілому, науковий фокус дисертації спрямований до третього розділу «Саунд-дизайн як аналітична оптика творчості «Motion Trio»», який охоплює чотири підрозділи. У підрозділі 3.1 Н. Любінець з позиції сучасного наукового дискурсу дослідив історичні передумови і становлення саунд-дизайну в театрі, кіно та відеоіграх. У наступному підрозділі 3.2 вичерпно вивчено теоретико-методологічні засади цього явища.

У контексті дослідження в підрозділі 3.3 п. Н. Любінець розкрив органологічні засади саунд-дизайнерського потенціалу акордеона, а в останньому підрозділі третього розділу розглянув акустичний саунд-дизайн у творчості «Motion Trio» як принцип художньо-виконавського мислення.

В аналітичних пасажах цього розділу дисертант підкреслює значення саунд-дизайну як ширшого способу художньої організації слухового досвіду, наголошуючи на ролі звуку, який у цьому процесі тлумачиться відповідно до його функції у сценічній, кінематографічній або ігровій події.

Ілюструючи теоретичні постулати, дисертант для аналізу обрав твір «Sounds of War», в якому шумові ефекти, імітація, просторовість, драматургія сприйняття й динамічні контрасти формують цілісну модель акустичного проектування звукового середовища: «У цьому випадку акордеони не просто наслідують окремі звуки війни, а вибудовують

багаторівневий слуховий досвід: простір порожнечі, сигнали небезпеки, рух, напруження, травматичну пам'ять і фізіологічне відчуття звукового тиску» (с. 241).

Третій розділ завершується висновками, в яких дисертант наголошує на перенесенні саунд-дизайнерської оптики зі сфери медіального звуку в площину академічного інструментального виконавства. Це дозволяє автору констатувати, що акордеон перебуває на межі акустичної традиції та електронно орієнтованого мислення.

Заключні **висновки** дисертаційної роботи, в яких п. Н. Любінець аргументовано узагальнив її науково-теоретичні результати, сприймаються як систематизований підсумок. Вони суголосні поставленим у вступі меті та завданням роботи. Показово, що автор накреслює перспективи подальшого дослідження обраної теми в різних дискурсивних полях. Тут автор підкреслює наступне: «Обґрунтоване в дисертації поняття акустичного саунд-дизайну дало змогу осмислити «Motion Trio» не лише як репрезентативне явище сучасного акордеонного мистецтва, а як цілісну художньо-виконавську систему, у якій три акустичні акордеони функціонують як засіб акустичного проектування звукового середовища й художньої драматургії твору» (с. 250).

Схвально, що **список використаної літератури** у кількості 262 позиції вміщує 99 позицій іноземними мовами (польською, англійською, та французькою). Загальний обсяг дисертації становить 295 сторінок, з них 231 сторінка – основного тексту.

Окремої уваги заслуговують **додатки** до роботи: так, додаток А вміщує перелік статей п. Н. Любінця та відомості про апробацію результатів дослідження, додаток Б – проведене автором дисертації інтерв'ю з лідером ансамблю «Motion Trio» Янушем Войтаровичем (у зв'язку з цим, варто було до методологічної бази роботи внести метод інтерв'ю), додаток С – складене на основі першого каталогу польської акордеонної літератури

статистичне представлення однорідних акордеонних складів з групуванням за кількістю акордеонів у однорідних ансамблевих складах.

Апробація результатів дисертаційної роботи п. Н. Любінця здійснювалася на засіданнях кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва ДДПУ імені Івана Франка, а також під час виступів дисертанта на 16-ти Міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференціях у Львові, Києві, Дніпрі, Харкові, Дрогобичі та Умані, за результати участі в яких здобувач підготував матеріали до дев'яти збірників наукових праць.

За темою дисертації п. Н. Любінець має чотири статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», затверджених ДАК МОН України, також один одноосібний розділ у закордонній колективній монографії (Рига, Латвія).

Означена кваліфікаційна праця володіє вагомою **практичною цінністю**. Її матеріали можуть знадобитись музикантам-виконавцям, науковцям, також лекторам у музично-освітніх закладах різних рівнів акредитації під час читання спеціальних навчальних курсів, приміром, «Історії та теорії баянно-акордеонного мистецтва», «Історії та теорії камерно-ансамблевого виконавства», «Основ композиції», «Сучасних композиційних і виконавських технік», «Музичної інтерпретації» та ін.

Дисертація п. Н. Любінця відзначається переконливою **науковою новизною**. У ній *вперше* в українському музикознавстві широко та різнобічно осмислено творчість польського акордеонного ансамблю «Motion Trio», виявлено його композиційно-виконавські прийоми, розкрито специфіку їх методико-виконавської реалізації, систематизовано джерельну базу, пов'язану з творчістю ансамблю.

Крім того, п. Н. Любінець *вперше* у рамках національного музикознавчого дискурсу обґрунтував поняття акустичного саунд-дизайну

як аналітичну категорію, узагальнив його історико-теоретичні засади в театрі, кіно та відеоіграх, окреслив український і польський контексти модерн-акордеонного мислення як передумову формування виконавської моделі ансамблю, доповнив наукові положення про камерно-ансамблеве виконавство, жанрово-типологічну природу однорідного акордеонного ансамблю, модерн-баян та ін.

Запитання. Під час ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження, до його автора виникло кілька питань дискусійного характеру, відповіді на які сприяли б уточненню деяких теоретичних положень роботи:

1. трактуючи однорідний акордеонний ансамбль як самостійну виконавську модель із поліфункціональною специфікою, Ви наводите історично сформовані принципи ансамблевого музикування, переосмислені відповідно до органологічної природи означеного інструменту, до яких слушно відносите регістрово-темброву комбінаторику, фактурну самодостатність, «здатність кожного інструмента поєднувати мелодичну, гармонічну, басову, фактурну й темброво-регістрову функції в межах однієї партії» (с. 5 – 6). У зв'язку з цим, будь ласка, визначте критерії, за якими однорідне ансамблеве акордеонне виконавство органічно інтегрувалося у сучасному звуковому ландшафті, з його тяжінням до експерименту, перформансу, мобільності тощо?
2. Аналізуючи специфіку становлення українсько-польської акордеонної літератури, окресліть параметри, за якими на сучасному етапі формується оригінальний акордеонний репертуар у концертному виконавстві та у педагогічному процесі музично-освітніх закладів України та Польщі.
3. У Вашій роботі український і польський контексти модерн-акордеонного процесу простежено крізь призму концепції «модерн-баяна» відомого українського баяніста і педагога, Народного артиста

України, доктора мистецтвознавства, професора кафедри народних інструментів ОНМА імені А.В. Нежданової Івана Єргієва. На її основі Ви здійснили джерелознавчо-дискурсивну реконструкцію творчого феномена польського акордеонного ансамблю «Motion Trio» у аналітичній оптиці акустичного саунд-дизайну, реалізованого засобами однорідного акордеонного тріо. Прошу сказати, на які ще інші музичні інструменти та виконавські колективи (як українські, так і зарубіжні) можна успішно аплікувати концепт саунд-дизайну?

Зауваження. Не редукуючи наукової цінності та практичного значення дисертаційного дослідження п. Н. Любінця, слід вказати на деякі огріхи роботи, а саме, – на поодинокі помилки комп'ютерного набору та спорадичне порушення лексико-семантичних норм. Однак, ці недоліки є незначними та не мають принципового значення в контексті загальної позитивної оцінки від рецензованої дисертаційної праці.

Висновок. Підсумовуючи, підкреслю, що дисертація п. Н. Любінця є самостійною завершеною науковою працею, новаторською у теоретичному осмисленні еволюції однорідного акордеонного ансамблю крізь призму оригінального концепту саунд-дизайну. Знайомство з умовиводами дисертації дає підстави стверджувати, що її автор ефективно «перезавантажив» сучасний музикознавчий простір новим поглядом на саунд-дизайнерський вимір художньо-виконавського мислення однорідного акордеонного ансамблю.

Означена кваліфікаційна праця, яка цілком відповідає основним критеріям для здобуття її автором пошукуваного наукового ступеня, відзначається рядом позитивних рис, а саме: актуальною проблематикою, оригінальною концепцією та логічною структурою, вичерпним розкриттям теми, міцною методологічною базою, переконливим обґрунтуванням теоретичних постулатів, перспективою подальших досліджень та ін.

Дисертація п. Н. Любінця, згідно результатів перевірки, написана з дотриманням норм Кодексу академічної доброчесності, у ній відсутні плагіат, фальсифікація та фабрикація.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що дисертація п. Н. Любінця «Діяльність «Motion trio» в контексті акордеонного камерно-ансамблевого мистецтва кінця XX – початку XXI століття» на правах рукопису відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверджену Постановою Кабінету Міністрів України 12 січня 2022 р. № 44, а її автор заслуговує присудження пошукуваного наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Опонентка –

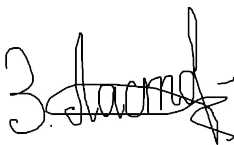
кандидатка мистецтвознавства, професорка,

завідувачка кафедри історії музики

Львівської національної музичної

Зоряна

академії імені М.В. Лисенка

ЛАСТОВЕЦЬКА-СОЛАНСЬКА